

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 23. De iis, quibus facienda est Eleemosyna, & debito modo faciendi,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

Bañes. In his verò hic non habebimus, quia satis nota sicut ex dicendis in sequenti lib. 10. num. 175. & aliquot sequenti- bus.

Sexta propositio est de bonis illicitè acquisitis quæ reti- neri possunt, eleemosynam fieri posse. Hæc adhuc est. D. Thomæ ibidem. & probatur quia talium habetur dominus. Ergo de illis tanquam de propriis bonis potest eleemosyna fieri. Nisi, ut D. Thomas addit, scandalum inde nascatur; pro- pter quod, & propter divinorum reuerentiam, prohibita est meretricis oblatio publica per illud Deut. 23. Non ceteres mercedem prostituti in domo domini. Itaque lux a propo- sitionem hanc, de eo quod meretrix in moderatam merce- dem suæ prostitutionis acceperit, eleemosynam facere po- test: nisi, quod latus explicat Abulens. ad item cap. 6. quest. 37. sub alterius potestate constituta, suorum bonorum administra- tionem non habeat, vel acceperit ab eo qui alienare non po- tuit. In illo enim casu donare, & in hoc retinere non potest acceptum, per dicta in præced. capite. Quibus adde & illud quod ipsa per blanditias & fraudem extorserit: quia cum tale censeri non possit liberaliter donatum, ea non fecit illud suum.

Similiter ex eodem Abulensi in sequen. quest. 38. potest histrio vel mimus de acquisitis per suam artem facere eleemosynam. Itemque leno de acquisitis per lenocinium ex eod. in quest. 40. ac etiam ex sequen. qu. 41. ac fortilegus, de acquisitis per for- tilegium, nequam annam, & alias artes prohibitas. Ratio e- nim eadem est omnium: nempe quod quamvis actus per quos lucrum fecerunt, prohibiti sunt iure; non tamen ipsi sù lucrum est prohibuitur: ita ut possint illud retinere tanquam iustum, seu nullo iure de se prohibuitur atque a deo eleemo- synam ex eo facere. Eadem ratione in sequen. quest. 43. id ipsum de his addit, quibus sine ratione sui iustis, siue ratione tem- poris, non licebat venari: nempe, quod de acquisitis per ta- lem venationem possint facere eleemosynam, sicut nullius certi domini fuerint, sed primo capientis. Id quod de cæteris pari ratione dici potest quoties modus quidem acquirendi malus est ex aliqua circumstantia: acquisitio tamen ipsa non est iniusta, seu cum proximi læsione, quæ impediatur dominij acquisitionem.

CAPVT VIGESIMVM TERTIVM.

De his quibus faciēda est eleemosyna: & debito mo- do eam faciendā.

SVM MARI VM.

- 295 Facienda est eleemosyna omnibus qui ea indigent, etiam peccato- ribus, & inimicis, tum nostris, tum fidei.
- 296 Quatuor casus in quibus potest quis non teneri eleemosynam fa- cere indigent.
- 297 Alienigenis quoque faciēda est eleemosyna.
- 298 Conditiones cum quibus fieri debet.
- 299 Intentio cum qua fieri debet.
- 300 Ordo in ea seruandus.
- 301 Nouem, ratione quorum vnus potest alteri præferri in eroganda eleemosyna, ad duo reuocata.
- 302 Quis cui in eleemosyna eroganda præferendus sit in particulari statuere est difficile.
- 303 Inter necessitates, publica priuata; & inter priuatas, extrema graui; & hæc communi præponderare debet, cum ea de re agi- tur.
- 304 Distributor eleemosynarum alienarum potest seipsum aliis præfer- re, si similiter egerit.
- 305 Iustus minus indigens, peccatori magis indigenti præferendus est.
- 306 Aliquando bonus præferri potest consanguineo.
- 307 Pater, mater, vxor & filius in extrema necessitate præferri de- bent, et qui a morte liberantur.
- 308 Quando & frater.
- 309 Quando liceat in extrema necessitate alium nobis præferre.
- 310 Parentes in extrema necessitate præferri debent filijs, non item ex- tra eam.
- 311 Pater debet præferri matri.
- 312 Parentes sunt vxori præferendi in extrema necessitate, non item extra eam.
- 313 Vxor præferenda est filio.

314 Pater corporalis præferendus est patri spirituali in eroganda ele- mosyna.

315 Duplex genus debiti, de quo vtroque potest fieri eleemosyna extre- mē indigenti.

316 Quando parentes, vxor, & filij extreme indigentes, forte etiam fratres præferri possunt creditori presso pari necessitate.

317 Quando præferendi coniunctiores sanguine, coniunctioribus spiri- tu vel contra.

318 Ratio qua debet eleemosyna esse larga ex parte dantis.

319 Ratio qua ex parte recipientis.

Cum dicat Dominus noster Luc. 6. Omni petenti te tri- bue, dubium non est, ex obligatione proposita in præ- ced. cap. 20. faciendam esse eleemosynam omnibus proxi- mis qui illa indigent, & quatenus indigent.

Peccatoribus etiam, & inimicis, item que extraneis faciendam esse eleemosynam.

SECTIO I.

Neque peccatorum faciendam esse exceptionem tan- quam inimicorum Dei, patet ex eo, quod Matth. 5. in- bebimur imitatores esse Patris nostri cælestis, qui solem iustum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos, & iniu- stos. Nec item inimicorum nostrorum, tanquam indignorum nostræ ope: quia præcipit Apost. ad Rom. 12. Si esuricit ini- micus tuus ciba illum, si sitierit potum da illi. Si obicitas il- lud Ecclesiastici 12. Da misericordiam, & non suscipias peccato- rem. Respondet D. Thomas. 2. 2. quest. 32. art. 9. ad 1. id intelli- gendum esse de peccatore quatenus peccator est; qua ratione ne quidem amandus est; sed quatenus proximus iuxta illud in cap. Odio, distinct. 86. Odio habeantur peccata, non homines. Aut certe intelligendum est de casu, in quo probabiliter cõ- stat futurum esse, ut qui eleemosyna egent, si ea fiat non resi- piscant à suis peccatis. Sicut enim sub mortali tenemur tales corripere, quando spes est correctionis; sic eadem de cau- à tenemur illis eleemosynam subtrahere: iuxta illud ex D. Au- gust. relatum in cap. Non omnis 5. quest. 5. Vilius esurienti panis tollitur, si de cibo securus iustitia negligat, quam esurienti panis frangatur, ut iniustitiæ seductus acquiescat. De qua re Medina in Cod. de eleemosyna quest. 7 & Abulens. ad cap. 6. D. Matth. quest. 62. & 64. Vbi ad tertium, monet de re publica ho- stibus, & inimicis fidelis, idem esse dicendum ac de alijs pecca- toribus: nempe quod illis in necessitate subueniri debeat, quantum ad hoc, ut non pereant; non autem, quantum ad hoc, ut in aliquo confortentur ad impugnandum vel rem- pub. vel sanctam fidem.

Nota autem cum Cardinali Tolero in tract. de peccatis capi- tal. cap. 31. posse aliquem in quatuor casibus non teneri eleemosynam erogare indigenti.

Primus est, cum is laborare potest, & comparare sibi vi- ctum, vultque vacare, & torpere otio, nisi esset talis persona, cui multum indecens, adeoque ignominiosum esset: seruire alijs, aut manibus laborare. Secundus est, cum ex acceptione eleemosynæ occasio nem caperet peccandi, seu perseuerandi in peccato. Tertius est, cum per iustam sententiam Iudicis cõdemnatus esset fame petire. Quartus, cum oppugnetur iusto bello, & cogere tur fame pressus se tradere: in quo casu grate peccatum esset cibum ei præbere, sicut & in secundo, non item in duobus alijs.

Si quæras an alienigenis faciēda sit eleemosyna sicut in- digentis: respondetur affirmatiuè, quia & tales verè sunt proxi- mi ex charitate diligendi: & vnicuique mandauit Deus de proximo suo. ex capite 17. Ecclesiastici. Confirmaturque per illud quod Tobias filio inculcat in capite 4. Ex substan- tia tua fac eleemosynam, & noli auertere faciem tuam ab vilo paupere. Vnde Medina in cit. quest. 7. §. Hæc deberet, damnat reip. rectores, statuentes ut omnes pauperes extranei seu a- liunde venientes, à suis populis expellantur; nec nisi per vnu aut alterum diem, in populo commorari permittantur: hoc enim non est præceptum de eleemosyna datum implere sufficienter: quandoquidem necessitate proximi durante, durat & obligatio subueniendi illi. Videant ergo quam grauitè peccent qui non modo eam subuentionem negant: sed etiam miseris baculis à se abire compellunt. Quan- quam tamen, ut idem ibidem monet, quando populus pau- peres suos, & extraneos simul alere non possit, tunc cæteris

paribus potius naturalibus quam extraneis esset subveniendum. Quae est etiam doctrina Alphonfi à Castro in lib. 1. de lege penali cap. 5. documento 1. in explicatione tertii defectus propter quem lex potest fieri iniusta. Cui non obstat, quod extranei non sint factis noti: quia non requiritur ut examinemus quales sint qui eleemosynam petunt, cum indifferenter omnibus quantum possumus, subvenire debeamus, ut Medina loco cit. §. Sunt etiam, probata i quot Patrum auctoritatibus, & latius in sequenti qu. 67. tractat Abulen. Textus autem est expressus in cap. Quiescamus distinct. 42 ubi haec ratio tangitur, quod faciendo tale examen, aliquando volentes excludere malos pauperes, excludemus bonos; sicut si Abraham & Loth illud fecissent, fortasse non recepissent Angelos hospitio. Neque periculum est amissionis fructus, cuiusque eleemosynam demus ad ipsius sustentationem: quia Deus non retribuet mercedem, secundum differentiam eorum quibus ea datur; sed secundum differentiam voluntatis eorum à quibus propter Christum datur aliquid tanquam pauperi eiusdem Christi. Videri potest Abulen. Quod si non possumus subvenire omnibus, qui praefertendi sunt intelligemus ex paulo post dicendis.

Restat hic ostendendum, faciendam esse eleemosynam, non modo iis pauperibus qui inopiam involuntariam patiuntur, sed etiam iis qui voluntariam paupertatem sunt complexi iuxta Christi consilium Matth. 19. Si vis perfectus esse vade, vende omnia quae habes, & da pauperibus, & veni sequere me. Sed nobis satis est ex communi Ecclesiae usu, abunde patere reverentiam, cuius contrarium docens Ioan. Viclef damnatus est in concil. Constantiensi sess. 8. Videri possunt D. Thomas opusc. 19. cap. 7. Med. qu. vltima de eleemosyna, Bellarm. rom. 1. in controversia de membris militaris Ecclesiae lib. 2. cap. 42. & sequentibus Greg. à Valent. 2. 2. disput. 10. quae 5. nam in ea re immorari non est huius nostri institui. Porro ut debito modo fiat eleemosyna, quaedam sunt attendenda; servandaque ex parte ipsius eleemosynae, quaedam ex parte illius cui fit, & quaedam ex parte bonorum ex quibus fit.

Attendenda & servanda ex parte eleemosynae, ut ea debite fiat.

SECTIO II.

298.

Atque attendenda & servanda ex parte ipsius eleemosynae sunt primò, ut fiat ex charitate seu propter Deum; alioqui enim meritoria non esset: dicente Apostolo in prioro ad Corinth. 13. Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.

Secundò ut fiat promptè, non autem extorqueatur importunitis precibus, nec differatur de die in diem: iuxta illud Proverb. 3. Ne dicas amico tuo vade & revertere, cras enim dabo tibi, cum statim possis dare. Cuius promptitudinis praclarum exemplum habetur in Abraham Genes. 18. rogante hospites ut ad se diuiterent, nec expectante ut ab illis rogareretur. Itemque in Loth idem faciente Gen. 19. & etiam, in Tobia, per singulos dies pergentem ad pauperes quibus eleemosynas faceret ex t. 1. historiae ipsius.

Tertiò ut fiat hilariter, iuxta illud posterioria ad Corinth. 9. Non ex tristitia, aut ex necessitate. Hilaris enim datorem diligit Deus. Quartò ut fiat humiliter, existimando se non non dare, sed accipere beneficium: cum dicat Dominus Luca 16. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis recipiant vos in aeterna tabernacula. Nam ut ait D. Gregor. in lib. 21. Moral. cap. 14. Si eorum amicitias aeterna tabernacula acquirimus; dantes procul dubio pensare debemus, quia patronis munera potius offerimus, quam egenis dona largiamur. Quintò ut fiat abundanter, pro modo propriarum facultatum; iuxta illud Tob. 4. Quomodo potueris ita esto misericors, si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude. Et ceterè, ut notatum est à D. Chryso. hom. 37. ad populum Antiocheni. Quid dicit Deo, Misere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam, debet pauperum misereri secundum magnam eleemosynam suam. Quae magnitudo spectari potest (ut notat Bellarm. in controversia de bonis operibus lib. 3. cap. 5.) tum ea magnitudine rei, quae datur, tum ex promptitudine voluntatis ad dandum, tum demum ex dignitate personae quae eleemosynam facit.

Nam ceteris paribus, semper maior eleemosyna censetur esse, & Deo gratior, quo plura, vel pretiosiora dantur: quia donum ipsum absolute maius est. Itemque ceteris paribus, quo maiore voluntatis promptitudine, & fervore datur; quandoquidem ea promptitudo includit voluntatem plura dari si suppetere. Ac demum ceteris quoque paribus, eleemosyna Deo gratior est, quo ille à quo proficitur, sanctior est, & Deo ipsi gratior, iuxta illud quod ex Genesi cap. 4. habetur. Deum ad Abel respexisse primum, deinde ad munera eius. Quod sitra haec inter se conferantur, primum locum (ut notat quoque Bellarm.) obtinebit promptitudo voluntatis: secundum sanctitas personae: & postremum, rerum quae donantur magnitudo vel pretium. Pro quo facit quod Dominus Luca 21. eleemosynam duorum minutorum viduae pauperis, anteposuerit ingentibus donariis divitum: eo quod scilicet, illa dans totum victum suum, parata erat si potuisset, plura & maiora donare; quam divites donarint, superans ceteros in eo voluntatis actuali fervore, quibus inferior fuit, in doni magnitudine.

Attendenda & servanda ex parte facientis eleemosynam.

SECTIO III.

Notat Abulen. ad cap. 6. D. Matth. quae 68. ex parte facientis eleemosynam tria attendenda, servandaque esse; nempe iustam intentionem, & ordinem. Iustum autem, seu iustum cum quis eleemosynam de eo dat, cuius libet a iure habet administrationem, iuxta antedicta in cap. 21. De intentione verò servanda in eleemosyna eroganda, trademus aliquot documenta sub fine huius capituli.

Nunc notandum est solum principale intentionem facientis eleemosynam, debere esse Dei gloriam. Non enim mercedem refert: si suam gloriam principaliter intendat, ut patet ex cap. 6. D. Matth.; aut si remunerationem refundendam à recipiente, principaliter proposuit habere. Hinc Dominus Luca 16. monet ad conuitium invitandos esse, non illos qui reinvitare possunt, ita ut fiat retributio: sed illos qui non habent retribuere, & retribuatur in retributione iustorum; aut denique si voluptatis suae tantum gratia illam faciat, quia non laude & praemio, sed vituperio & poena esset digna, inquam relata ad malum aut saltem indebitum finem: qualis, ex eodem Abulen. in praed. quae 67. sub fine: ad idque facit cap. Donare distinct. 86. censenda est, quae histroni, aut cytharædo, aut alicui ceterorum, quorum artes ad solam oblectationem comparatae sunt, datur ut suis artibus vantantur: non ad Dei gloriam, aut ad aliquam necessitatem: sed ad solam voluptatem. Ratio horum est, quod ad meritum requiritur ut opus fiat ex charitate, quae nihil plus, nec tantum amatur quam Deus. Quod si minus principaliter ex eleemosyna quaeratur aliquid temporale commodum licitum, non perdetur quidem omnino meritum illius, minuetur tamen: quia intento erit minus sincera. Porro censetur eleemosyna ob temporale commodum principaliter fieri, quando nec propter Deum ea fieret, si illud non expectaretur: fieri verò minus principaliter ob illud; quando etiam si ipsum non speraretur, nihilominus eleemosyna ipsa daretur propter Deum.

De ordine autem attendendo & servando à faciente eleemosynam, notandum est: illum esse quem exigit charitas, cuius inseparabilis comes est eleemosyna iuxta illud 1. Ioan. 3. Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem suum necesse habere, & clausit viscera sua ab eo; quomodo charitas Dei manet in eo? Jam verò, ut ex Aristot. 9. Ethic. cap. 2. D. Thomas habet 2. 2. quae 31. art. 3. ad 3. beneque declarat Abulen. in seq. quae 69. quis sit ordo ille quem in eroganda eleemosyna servari charitas exigit, explicari non potest univ. regula; sed oportet ex inspectione circumstantiarum de eo decernenda committere prudentis arbitrio: cui ad id sequentia documenta poterunt usui esse.

Primum est, ceteris paribus in eleemosyna largienda praefereandos esse meliores. Ratio est quia cum sint magis digni vita, subveniendum potius est illorum vitae, nec ipsi de bonitate debent reportare incommodum, ut nec mali de sua malitia commodum. Secundum est: ceteris paribus, constitutos in maiori necessitate praefereandos esse. Ratio est quia instituitur eleemosyna ad subveniendum necessitati indigentis; ideoque de se exigit ut potius fiat magis, quam minus indigenti.

digenti. Tertium est, ceteris paribus preferendos esse eos à quibus salus communis, siue corporalis siue spiritalis maxime pender. Ratio est, quia bonum commune anteponendum est bono particulari: tanquam salus totius, saluti partis: prout bene explicat D. Thom. 2. 2. *quest. 26. art. 3.* Quartum est, ceteris paribus preferendos esse coniunctiores; eoque magis quo plures coniunctiones fuerint: sanguinis, vel affinitatis; societas vel instituti vite: aut quo maius aut citius in eodem genere fuerit coniunctionis vinculum. Ratio est quod habet D. Thomas, & latius persequitur Abulens. *ille in preced. quest. 31. art. 3. & hic quest. 65.* quod gratia atque virtus imitentur naturam, quæ suam actionem prius effandit in propinquum, quam in remotum; ut patet ex igne calefaciente, & ex alijs passim. Quintum est, illum ceteris paribus preferendum esse, qui ius habet ad rem, quam in elemosynam erogatur. Ratio est, quia obligatio quæ nascitur ex iustitia, maior est eâ, quæ ex liberalitate: unde licet aliquando maior affectus debeat esse ad eum cui de iure sumus ob accepta beneficia, quam ad eum cui aliquid ex iustitia debemus eo quod plus ex illo boni quam ex hoc in nos redundauerit. teneatur tamen, magis huic debitum ex iustitia, quam illi debitum ex gratitudine, persoluere. Sextum est, beneficentem ceteris paribus, esse alijs preferendum; quoniam ei debitores sumus, & in beneficiendo magis est attendendum, ut reddatur quod debitum est, quam ut gratis impendatur, quod debitum non est.

His adde, *ex glossa ad cap. Non satis distinct. 86. verbo Liberalitas:* nouem numerati, ratione quorum vnus potest præferri alteri in erogatione elemosynæ. Primum est fides, Secundum causa, nempe captiuitas. Tertium locus. Quartum tempus. Quintum modus. Sextum necessitudo. Septimum gratia. Octauum debilitas. Nonum nobilitas. Quæ Abulens tractat ad cap. 6. D. Thom. *quest. 68. & in sequen. quest. 69.* reuocat ad duo: nempe ad bonum, & ad necessarium. Ad bonum quidem, fidem, & nobilitatem, quia melius est dare elemosynam fidei quam infidei, & fidei iusto quam iniusto: iuxta illud *ad Galat. 6.* Dum tempus habemus operemur bonum, maxime ad domos fidei: & illud *in cr. cap. Non satis. cap. Non satis.* Qui præferunt egere erubescit. Ad necessarium autem, reuocat septem reliqua: quia, inquit, magis necessarium est dare debili, aut seni, aut consanguineo, aut existenti in periculoso loco, aut in tempore afflictionis, aut detento in captiuitate, quam ceteris qui talia non patiuntur. Adde & pluribus potius modicum, quam paucis multum: is enim est modus præscriptus in cap. Dominus, eadem distinctio. 86.

Attendenda & seruanda ex parte eius, cui sit elemosyna.

SECTIO IV.

Difficultas in modo faciendi elemosynam ex parte illius cui fieri debet, tunc maxime cõiungit, cum plures simul concurrant indigentes quibus omnibus simul satisfieri nequit, nec satis apparet quis cui preferendus sit. Quid ergo attendendum seruandumque sit, declarare oportet quoad potest: nec enim potest plene, cum parum sit vniersè dicere tale quid, esse tum necessitatem, tum bonitatem, tum etiam coniunctionem: quando quidem in talibus etiam, tanta contingit varietas tam graduum, quam magnitudinis & paritatis; ut omnia in eis metiri, & exactè indicare, ex quibus vnus alteri sit in elemosyna preferendus, non modo difficile sit, sed etiam penè impossibile. Quis enim possit & expendat sufficienter, quod & quibus gradibus possit vnus alio egentior esse, aut melior, aut coniunctior: adeo ut ex Medina in *Cod. de elemosyna quest. 7. sub finem:* in particularibus casibus cum res non est patens, pendere oportet: ex intertiori vnctione, seu diuina inspiratione: quæ, si ad sint bona fides ac sana conscientia, non deerit quærenibus, ut par est, maiorem Dei gloriam: præsertim si exquantur quæ suarum sunt partium, siue in inquirendo prudentiorum consilio, cum se sibi non sufficere sentierint: siue in ponderandis, &

quasi commensurandis inter se trium prædictorum (hoc est, necessitatis, bonitatis, & coniunctionis) varijs gradibus magnitudinis, aut paritatis concurrentibus; ut in quo ex indigentibus, maioris sint ponderis prudenter iudicent, ad iudicium partim documentis antea traditis, partim sequentibus: quorum quædam certa sunt, & quædam dubia.

Primum certum est, quod cum necessitas possit esse vel publica vel priuata, publicam præponderare priuatæ cuique, etiam extrinsecæ tam propriæ: quam alienæ; & tam bonorum quam malorum, & tam coniunctorum quam alienorum. Vt enim pars toti, sic priuata publico subferuire debet. Et hac ratione procedit quod D. Thomas 2. 2. *quest. 31. art. 3. ad 2. ait* iuuandum esse potius commilitonem extraneum, quam cognatum aduersarium.

Secundum est, de quo Abulens *ad cap. 6. D. Thom. quest. 69.* Inter priuatas necessitates, extrinsecam præponderare, quantumcumque aliter inueniantur esse cum maiore bonitate, & maiore coniunctione; quoniam talis necessitas maxime omnium reddit hominem commiseratione dignum. Itaque si extraneus peccator grauissimus extrinsecè egeat preferendus est, etiam patri viro sancto non egenti extrinsecè. Aduerte verò ex eodem Abulens. *ibid.* duobus existentibus in extrema necessitate, si vnus necessitas maior sit eo quod ipse propinquior sit morti, cui subueniendum sit statim: & aliter possit adhuc expectare, aut possit ei subueniri alio modo, preferendum esse positum in præsentiori periculo: alias autem præferendum esse meliorem, aut coniunctiorem.

Tertium est, grauius quoque necessitatem præponderare communi necessitati, hoc maxime nomine, quod inter omnes constat, esse de præcepto illi subueniendum: non constet autem de necessitate communi: ut patet ex iis quæ in cap. 20. dicta sunt de duobus primis controuersis. Aduerte autem ex Abulens. *in ead. quest. 69.* quando vna grauis necessitas grauior est alterâ, non esse quem preferendum eo ipso, quod grauiorem patiat, quia ex effluuio bonitatis, aut coniunctionis in altero, potest prudentis arbitrio præponderare tali excessui. Neque enim si extraneus aliquanto plus egeat quam pater, neuterque sit in extrema necessitate, debeo illi subuenire potius, quam patri si non possim vtriq.

Quartum est, eum qui necessitatem solum communem patitur, preferendum esse nullam patienti, etiam bono & coniuncto, ut intelligitur ex eo, quod Dominus *Luc. 14.* facientem prandium, aut cenam monet non vocare amicos, aut fratres, aut cognatos, aut vicinos diuites, sed pauperes.

Quintum est, distributorem elemosynarum alienarum, posse seipsum, aut suos præferre, si perinde egeat ac alij, quibus alioqui erogarentur. Hoc habetur ex D. Thom. 2. 2. *quest. 32. art. 9. ad 2.* Et probatur quia officium dispensatoris non facit ipsum deterioris conditionis, quam esset sine eo. Vnde non sunt damnandi Ecclesiastici, qui in elemosynis quas pauperibus debent ex suis redditibus facere, præferunt alijs suos pari necessitate pressos, nec minus dignos. Pro quo facit cap. Est præbenda distinctio. 86.

Primum dubium est, An peccatori magis indigenti sit potius danda elemosyna, quam iusto minus indigenti. Ac pro parte affirmatiua facti, quod elemosyna firmiter sit misericordie, cuius motiuum est non bonitas, sed indigentia proximi. Negans autem videtur probabilior; quia licet in magis indigente sit maior misericordie materia, tamen in magis iusto, maior est materia charitatis, quæ in amore consistens, habet bonum pro obiecto. Iam verò Christianus in agendo rationem potissimum habet charitatis: ex qua bonitas, & valor actus magis crescit, quam ex qua cumque alia virtute. Immo ex ea, reliquæ virtutes habent, ut aliquid apud Deum valeant.

Secundum dubium est, An in elemosyna eroganda aliquando bonitas præponderet coniunctioni. Ac pro parte negativa facit quod D. Thomas 2. 2. *questione 26. articulo 8. docet*, consanguineos ceteris preferendos esse in iis quæ pertinent ad naturam, seu ad naturæ sustentationem & conseruationem. Sed affirmans tenenda est, prout ad eum D. Thomæ locum tenent Bannes & Aragõ. Itemque Gregorià Valè. *diffus. 3. quest. 4. puncto 5. corol. 5.* quia siue bonitas dicatur quæ quis in se bonus, & ex consequenti, amabilis est: siue qua no-

bis bonus, seu benefactor noster est; inueniri potest ratio ob quam prudentis arbitrio extraneus præferendus erit conſanguineo: vt cum hic fuerit tantum in tertio aut quarto gradu: & ille ob ſummam probitatem fuerit amiſſimus, aut nos beneficiis ſuis denixerit. Dictum verò D. Thomæ intelligendum eſt cæteris paribus. Qua ratione nihil obſtat quin filio ſi ſit moribus perditis, extraneus optimè moratus, aut de nobis optimè meritus, præferatur.

307.

Tertium dubium eſt, An is qui nos à morte liberauit præferendus ſit in extrema neceſſitate quibuſcumque noſtris conſanguineis. Pro cuius parte affirmatiua facit, quòd maximi ponderis ſit charitas & fortitudo, qua liberator vitam ſuam liberitatem in noſtram deſenſionem expoſuit. Sed congruenter doctrinæ D. Thomæ 2.2. *queſt.* 31. *art.* 3. ad 3. negans tenenda videtur, ſaltem quoad parentes, filios & vxorem. Ex ea enim liberatione tantum conſurgit obligatio retributionis ex gratitudine, propter beneficium liberaliter collatum: ex coniunctione verò cum patre aut filio, vel vxore conſurgit obligatio quaſi ex iuſtitia. Nec enim ſolum ex charitate, & gratitudine, ſed etiam ex pietate quaſi iuſtitie rationem quandam habet, tenetur filius patri ſuccurrere, & pater filium educare & erudire, eique in neceſſitate ſubuenire. Similiter ratione coniunctionis, vir vxori non ſolum ex liberalitate, & gratitudine, aut vxor viro: ſed etiam quaſi ex iuſtitia debet deſenſionem, & ſubſidium in neceſſitate. Cum ergo obligatio ex iuſtitia præponderet obligationi ex gratitudine: in neceſſitate extrema præferendi erunt, tum pater & mater, tum etiam filius & vxor, ei qui nos à morte liberauit: quia ad illos iuuandos actior eſt obligatio, quam ad hunc: ſicut & actior eſt ad eum qui ſolum commodauit, quia eſt obligatio ex iuſtitia: quam ad eum qui omnino donauit: quia tantum eſt obligatio gratitudinis & liberalitatis.

308.

Quod atinet ad cæteros conſanguineos; liberator, propter beneficij magnitudinem, merito eis præferendus videtur: niſi quod fratres ob arctiſſimam ſanguinis coniunctionem cenſeri poſſunt præferendi; quando liberator ipſe abſque periculo, & graui detrimento ſuo opem nobis tulerit: præſertim cum obligatio gratitudinis non ſit de ſe tanta, vt non ſatisfacere ei, cenſeatur mortale ex ſuo genere. Ad rationem autem oppoſitam, reſpondendum eſt: charitatem eam, maximi quidem ponderis eſſe; ſed non inducere beneficiendi obligationem, cui cedat obligatio conſurgens ex prædicta coniunctione.

309.

Quartum dubium eſt, An in extrema neceſſitate poſſim alterum mihi præferre. Pro cuius parte negatiua facit quod ordo charitatis ex D. Thomæ in *preced. queſt.* 26. *ad* 4. poſtulet vt homo magis ſe diligat quam proximum; a qua deo propria vitam corporalem præferat vitæ corporali proximi. Cum enim iubetur hunc diligere ſicut ſeipſum *Leuit.* 19. & *Matth.* 22. ſatis indicatur, amorem ſui priorem eſſe amore proximi cuius conſtituitur regula. Sed quamuis inde ſequatur, quod omnium conſenſu receptum eſt, neminem in æquali neceſſitate priuata, teneri alterum ſibi præferre: id tamen non impedit quominus poſſit quis laudabiliter propter Deum, ſibi in extrema neceſſitate præferre alterum, quem nouit eſſe vtiliorem rei publicæ, aut Eccleſiæ; vel virum valde bonum, aut amicum, aut patrem, vel filium, aliumve multum ſibi coniunctum: de quo verificetur antiquum illud prouerbum, Amicus alter ego. Quod enim licitum ſit pro alterius via tuenda ſuam periculo exponere, ſatis indicat D. Thomæ in *citato art.* 4. *ad* 2. & in *ſeq. art.* 5. *ad* 3. Cuius doctrinam propugnant ſectatores ipſius, Caſt. inquam, Bannes, & Aragonius in ſuis commentariis ibidem, & Gregor. à Valent. diſput. 3. *queſt.* 4. *puncto* 3. Franciſcus item à Victoria in reſeſtione de homicidio, & *Sotus lib.* 5. de iuſt. & iure *ille à num.* 24. & *hic queſt.* 1. *art.* 6. Pro qua facit: tum illud Chriſti, *Ioannis* 15. Maiorem charitatem nemo habet, quam vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis; & illud *1. Ioan.* 3. Nos debemus pro fratribus animas ponere. Quæ authoritates, cum ſint abſque limitatione ad ſpiritualem proximi ſalutem, intelligi poſſunt etiam de ſalute ipſius corporali: quam iuxta *cap. Paſce diſtinct.* 86. anteponere debemus conſeruatiõni noſtrarum rerum: etiam ſi pro eadem conſeruatiõne liceat vitam corporalem exponere periculosè

prout exponetur in lib. 21. num. 64. & aliquot ſequentibus.

Ad argumentum ergo propoſitum reſpondendum eſt, illud quod D. Thomas inſinuat in loco prius citato; hominem ſeruare ordinem charitatis quando pro vita proximi propriam exponit periculo, recta ratione id ipſum dicente: quia tunc ſibi deligit bonum virtutis, quod in ea re cernitur præſtantius, *vt pote aliorum ordinis, iuxta propoſita verba Domini,* quam cerneretur in vitæ corporalis conſeruatiõne. Si oppoſitas ideo me non poſſe aliorum præferre patri, quod hic in ordine charitatis, ſit mihi proximus. Ergo nec poſſe præferre mihi. Reſpondetur non valere conſequentiam, quia non poſſum præferre alienum patri ſine patris iniuriæ, cui ipſe ſus habeat, vt poſt me proximè, in extrema neceſſitate ex rebus meis alatur. Mihi autem præferendo alium non læſo non eſt poſſibile ſed iuxta iam dicta, malus bonum inde conſequor.

Quintum dubium eſt, vt in neceſſitate, parentes debeant præferri filiis. De quo D. Thomas 2.2. *queſt.* 26. *art.* 9. *ad* 3. ſentit (vt explicat Aragonius ibidem & Gregor. à Valent. in *citata queſt.* 4. *puncto* 5.) in extrema neceſſitate præferendos eſſe, non autem extra eam. Quorum prius tenet Magiſter ſenten. lib. 3. diſtinct. 29. pro eo que reſert authoritas D. Hieronymi & D. Ambroſij. Confirmatur verò quia licet filius ſit maxime coniunctus; parentes tamen, præterquam quod ipſi quoque valde coniuncti ſunt, beneficiis ſuis in nos ſibi obtrinxerunt, vtilis ſicut Deo; æqualia reddere non poſſimus, prout notatum eſt ab Ariſt. in 8. *Ethic. capite vltimo.* Quia ea de cauſa in *ſeq. lib.* 9. *cap.* 2. ait filium honeſtius ſubuenire parenti, quam ſibi ipſi. Quare & quam filio: ſicut, & turpius occideret parentem, quam filium ob aperta iniquitatem, & impietatem maiorem in eum, qui illi eſt cum Deo vitæ author.

Pro poſteriori autem aliquot poſſ. D. Thomam, rationes adfert Gregor. à Valent. Hæc autem vna ſufficere poteſt, quod ab ipſa natura ſit parentibus commiſſa cura filiorum; quæ ſicut per generationem dederunt eis eſſe, ita etiam illos ad debitum vitæ ſtatum perducunt, tanquam cauſæ influentes in ſuos effectus: qui ab illis pendunt vt in acquirendo eſſe, ita & in eodem conſeruando, ad ſuamque perfectionem perducendo. Hinc enim, vt Apoſtolus habet in *poſteriori ad Corinth.* *cap.* 12. Non debent ſuij theſaurizare parentibus, ſed patres filiis. Hinc etiam natura in parte ſenſitiua, indidit hominibus maiorem inclinationem ad amandum & beneficiendum filiis, quam parentibus; vt ſcilicet intenſior eſſet amor per quem tolerabiliore fierent labores ordinarij ſuſcipiendi pro filiis, qui egent ordinarij: parentes non item. Hos enim raro contingit plus egere quam filios. Dixi in parte ſenſitiua quia nuda voluntatis inclinatione, apprehendiatur, *vt loquuntur,* plus parentes diligantur, quam filij.

Quod autem addit Aragonius, in extrema neceſſitate ſubuenire filio patre relicto, non eſſe mortale, vt nec eſt relicto conſanguineo in tertio gradu, non facile admiſerim: quia pondus paternæ conditionis in re tanti momenti, quæ eſt extrema neceſſitas, aliud ſuadere videtur: niſi contingeret patrem fuiſſe erga filium inſigniter crudelem, aut impium: quo caſu vt notat Bannes *ad precedent. art.* 8. D. Thomæ, liceret præferre ei inſignem amicum; vt eum qui noſtri curam in fouendo, & educando nos ſuſceperit, quos ille abiecerat.

Sextum dubium, An cæteris partibus pater in elemoſyna ſit præferendus matri. Ad quod D. Thom. in *cit. queſt.* 26. *art.* 10. reſponder affirmatiuè: Tum authoritate D. Hieronymi ad *cap.* 44. Etzechielis: cuius verba ſunt, Poſt reum parentem Deum, charius quoque pater diligatur, & mater filius, & filia, &c. Tum ratione: quia vterque parens diligitur vt principium nature; ſed pater eſt excellentius, & nobilius principium filij, quam mater: quia ille eſt actiuum, ideoque ſimilis Deo; & hæc paſſiuum principium. Nec reſert quod mater ferat partus dolores ingentes, multos labores ſuſcipiat in educando, familiarius tractet: quia pater vt in generatione, ſic & in educatione inſtituit vt principium principium: vnde & familiaris caput eſt, laboraque in acquirendis & conſeruandis bonis ex quibus familia viuat. Quamquam interdum tantus eſt poteſt excessus bonitatis

in ma-

in matre, vt praeponderet dicto excessui excellentiae, & dignitatis: quem non esse tantum, vt ceteris etiam patribus, matrem praefere patri sit mortale, Aragonius ad eum D. Thomae locum satis congruenter rationem existimat.

Septimum dubium, Vtrum parentes sint praeferendi vxori. Ad quod congruenter doctrinae D. Thomae in sequent. art. in Aragon. ibidem & Greg. a Valent. in cit. punct. 5. coroll. 10 Respondent extra necessitatem extremam debere vxorem praeferi: & hoc propter arctiorem in communi conuictu, & vitae societate coniunctionem viri & vxoris, quam patris & filij; indicatam per illud Gen. 2. *aiturum à Domino Matth. 19.* Dimitte homo patrem & matrem & adhaerebit vxori suae, & erunt duo in carne vna.] Itemque per illud quod natura instituit, amor quo diligitur vxor, intensior sit in parte sensitiua, quam soleat esse in, quo diliguntur parentes; ad familiaritatem nimirum inter coniuges ipsos fouendam: & ad conseruandum studium iuuandi se mutuo in necessariis, iuxta obligationem quae innuitur illis Gen. 2. Non est bonum hominem esse solum: faciamus ei adiutorium simile sibi.]

In necessitate verò extrema, parentes vxori praeferi debere illdem sentiunt: quia illi sunt in maiori pretio habendi; tum propter arctam coniunctionem: tum propter ingentia ab illis accepta beneficia: inter quae est, esse ipsum absolutè; quod à filiis prudenti iudicio, ac sensuali affectu excluso, bene perpensum, ingenerat in eorum voluntate, inclinationem ad parentum esse (à quibus sum accepert) conseruandum, quando in extremo periculo versatur: adeoque ad parentes ipsos, aliis quantum ais coniunctis, praefereandos in extrema necessitate. Cuius inclinationis argumentum esse potest commune rationis dictamen, quo parentes tam vxori quam filiis in exhibitione honoris iudicamus praefereandos, tanquam personas in maiori pretio habendas à nobis.

Octauum dubium est, Vtrum vxor sit praeferenda filio in extrema necessitate. Ad quod cum Aragonio in interpretatione D. Thomae 2. 2. quae 26. art. 9. in fine, videtur respondendum affirmatiuè: quia vxoris & viri coniunctionem ceteris maiorem esse, habetur ex citata Scripturae autoritate, Et erunt duo in carne vna. Maior quoque pretij esse vxorem quam filium ex eo probatur; quod illa sit principium generationis filij, & principium habeat rationem excellentioris boni, quam effectus: atque ex duobus; quando in pereundi periculo nequit vtrumque seruari, illud secundum rectam rationem debeat praeferi, quod pretiosius est. Accedit quod vir ratione contractus & conuentionis matrimonialis, non minus teneatur prouidere ac tubuere vxori, quam filiis. Iam quod dictum est de viro in comparatione ad vxorem, intelligendum est patri ratione de vxore in comparatione ad virum; quod nimirum debeat in extrema necessitate, hunc praefere filiis, non autem parentibus.

Vltimum dubium est, An Pater spiritualis seu magister, qui nos bonis moribus & literis instruxit, praefereendus sit patri carnali. Pro cuius parte affirmante facit, quod bona spiritualia, quae pater spiritualis communicat, praestantiora sunt corporalibus, quae accipiuntur à patre carnali. Sed partem negantem probabiliorē facit; quod pater carnalis in filium influat naturaliter, independenterque ab illo: atque ratione beneficij quod taliter confert, maneat ad illius educationem & institutionem obligatus, ad ipsiusque bona idem filius ius habeat. Pater verò spiritualis moraliter solum influat, puta mouendo per instructionem; atque adeo dependenter à consensu filij spiritualis: neque obligatio ipsius sit tam fixa, quam patris carnalis: quandoquidem ei liberum est relinquere ipsium educandi munus; non item patri carnali, suum. Atque haec haecenus de ordine seruando in elemosyna eroganda, consentanea iis quae à D. Thoma in cit. quae 26. & à ceteris Theologis cum Magistro sentent. lib. 3. distinct. 29. traduntur de ordine charitatis seruando, vt opera nostra Christo sint accepta. Ea paucis comprehensa habent Syluester in verbo Charitas quae 2. & Nauarrus ad cap. Charitas est, de poenit. distinct. 2.

§. Diligere.

Attendenda & seruanda ex parte rei, quae datur in elemosynam.

Præter illa quae iam patent ex præced. cap. 2. tria videntur attendenda in re, quae danda est in elemosyna in. Primum, An sit alteri debita, quantumcumque iuste possessa. Secundum ad quid sit de se ordinata. Tertium num melius sit totam simul quam per partes, & paucioribus in magna, quam pluribus in parua quantitate, eam erogare.

Circa primum autem notandum est ex D. Thoma 2. 2. quae 31. art. 3. ad 3. vnum debitum esse quod non est numerandum in bonis eius qui debet, sed potius in bonis eius cui debetur: vt si quis habeat aliquid commodatum, aut depositum, aut precatio acceptum, aut ex furto, vel rapina, aut ex aliqua causa obligatum certae personae, cui restitui debeat tanquam ei proprium. Alterum verò debitum esse, quod in bonis debitoris, non autem eius cui debetur numerandum est; cuiusmodi censetur quod debetur ex mutuo, aut ex alio contractu, quo dominium rei traditae acquiritur. Notandae sunt praeterea sequentes propositiones. Prima est, debitori non egenti extreme re sibi debita, praefereendum esse alium, ea extreme indigentem. Haec satis patet ex dictis antea.

Secunda, Si nondum aduenerit tempus solutionis aut restitutionis debiti: me posse me ipsum, aut patrem vel matrem, vxorem, vel filium (ac forte fratrem ob primum consanguinitatis gradum) extrema necessitate laborantem, praefere ei cui debetur. Ratio est, quia non teneor ex iustitia, neque iure cogi possum rem debitam restituere ante praescriptum terminum elapsum: sed solum teneor ex charitate, ex qua possum mihi, & teneor parentibus, vxori, & filiis (et forte fratribus) prius subuenire, quam extraneo; etiam si propter ius quod ad rem debitam is habet, ex quadam aequitate censetur praefereendus nobis coniunctis, in inferiore consanguinitatis gradu. Itaque si quis mihi commodauit aut locauit equum ad duos menses, & intra primum mensem, iam pater meus quam locator egeat illo extreme ad euadendas manus hostium, ipsos ad mortem quaerentium, patri potius, quam locatori debeo dare.

Tertia propositio est, Idem quoque vsuuenire, elapso etiam termino, cum debitum fuerit posterioris generis. Ratio est quia res illa, vt pecunia vel frumentum, vel vinum vel aliud tradendum in solutionem, antequam haec fiat, manet in rebus debitoris: qui de suo debet parentes, filios, vxorem (ac forte etiam fratres) prius quam ceteros iuuare in necessitate, non obstante debito: cuius solutionem differendi, talis necessitas iustam praebet causam.

Quarta propositio est, Controuersiam esse quidem inter Doctores, vt videre est apud Toletum in tractatu De septem peccatis mortalibus, cap. 39. An elapso item termino, cum debitum fuerit prioris generis, nos ipsos, aut parentes, vxorem vel filios aut etiam fratres in extrema necessitate praefere possimus creditori cui debetur: nihilominus videri tenendum tanquam probabilius (sicut cum Soro Toletus ipse tenet) posse praefere. Quod quidem patet de nobis ipsis; quia in extrema necessitate omnia sunt communia, meliorque est conditio possidentis: vt bene explicatum videri potest apud Caiet. 2. 2. qu. 62. art. 5. ad 4. De parentibus verò, filiis & vxore probatur; quia hos in tali casu praefere non impedimur ex eo, quod res sit aliena: quia impediremur quoque nos ipsos praefere.

Adde quod per extremam necessitatem res ita fiant communes, vt locus sit prudentiae, quae pensatis personarum diuersis conditionibus, & inter se comparatis, decernatur quae praeferenda sit vt D. Thom. attingit loco citato. De fratribus res est ita incerta, vt Franciscus à Victor. referente Aragonio ad eundem locum D. Thomae conclus. vlt. senserit sine periculo peccati mortalis liberum esse cui malueris subuenire: Toletus autem loco citato probabilius putat praefereandos esse fratres. Aduerte autem cum eodem Aragonio in præced. concil. tertia, propositionem hanc procedere quantumcumque creditor extremam necessitatem prior incidit: quia licet graue peccatum commissum sit, differendo subuentioem ei debitam: ex eo tamen non est amissum ius subueniendi sibi aut suis antedictis, qui in partem necessitatem interea incidierunt.

Circa secundum notandum est: rem quae in elemosynam eroganda est, de se ordinari, vel ad vitam corporalis, vel

ad vitam spiritualis subsidium. Atque in erogatione rei, quæ prioris modi est, præferendos esse eos qui nobis conuinciores sunt carne, ut confanguineis; in erogatione verò illius quæ posterioris modi est, præferendos esse spiritu conuinciores; ut sunt sanctiores, & in spiritali vita instituto nobis magis coniuncti. Vnde soluitur dubium quod latius persequitur Abulensis ad cap. 6. D. Math. quæst. 66. num. potius subueniendum sit parti infideli, quam proximo fideli: illi enim magis subueniendum est subsidio corporali, ut victu, vestitu, & similibus: huic verò magis subsidio spiritali, ut consolatione, correptione fraterna & aliis id genus.

318 Circa tertium notandum est ex Abulens. in sequen. quæst. 71. quod cum elemosynam erogare sit opus liberalitatis, consentaneum esse, ut abundans sit & larga.

Ea autem abundantiam & largitatem esse, vel ex parte dantis, vel ex parte recipientis. Ex parte dantis est larga, quando quis tantum dat quantum sibi decens est dare: sique talis vult statum mutare relinquendo seculum, potest simpliciter largas facere elemosynas: atque adeo, ne quid proprium seruet, simul potius, quam per partes suas omnia distribuere; quantumcumque contingeret ea villiori pretio vendi, & id eo minus habere, quod in elemosynam erogetur. Id quod latè tractat idem Abulens. in præced. quæst. 70. Ratio verò præcipua est, quod proprium habere repugnet essentiali voto religionis, ita vt ne Papæ quidem indulgentiâ possint simul subsistere ex cap. Cum ad monasterium §. finali, de statu monachorum, cum dicitur. Nec existimet Abbas quod super habenda proprietate possit cum aliquo Monacho dispellare: quia abdicatio proprietatis, sicut custodia castitatis, adeo est annexa regulæ monachi: ut contra eam nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere.] hæc ibi. Et certè volentibus sequi, Christus Dominus indixit Math. 10. ne aurum possiderent nec argentum; & in sequen. cap. 19. vt venderent omnia quæ possiderent, & darent pauperibus. Quod verò melius sit citò facere elemosynam, dando pauca pauperibus, citoque ingredi religionem, quam diutius in seculo expectare vt dentur magnæ elemosynæ, constat ex ea epistola D. Hieron. ad Paulinum, ex qua id ipsum latè confirmat Abulensis. Quod si quis statum mutare nolit abundanter & largam sicut oportet, elemosynam censetur facere, quando seruata proportione ad suas facultates, & statum suum, sufficientem eam esse recta ratio dictauerit. Vt enim vituperabilis esset ea, in qua sic deficeret, vt minus quam par esset necessitati pauperis subuenire: sic etiam esset illa, in qua adeo excederet, vt à mendicitate alium liberans, ipse mendicare cogere tur aut suis subtraheret necessaria. Quod cauendum est, quia in eo charitatis ordo turbaretur, estque seruandum illud quod Tobias filio præscribit: Tob. 4. his verbis. Quomodo potueris, esto misericors, si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude.] Veruntamen circa lapsum à proprio statu & prædictam subtractionem, laudabile esset, etiam de nobis necessariis, secundum conditionem proprii status, aliquid dare in elemosynam: vt fecisse censetur vidua, quæ laudatur à Christo Marci 12. in fine.

319. Iam ex parte recipientis elemosynam hæc censi potest abundans, & larga dupliciter; vno modo quia sufficienter supplet illius indigentiam: qualiter largam necesse est fieri pauperi existenti in extrema necessitate. Nam si iustus trahatur ad mortem solummodo vt certa pecunia ab eo extorqueatur, tota numeranda esset si aliter non liberaretur; alioqui graue peccatum committeret is apud quem in tali casu plus valeret sua pecunia, quam vita morientis ex cap. Non satis distinct. 86. Extra necessitatem verò extremam, inquit Abulens, licet laudabile sit totam pauperis indigentiam leuare, melius tamen est elemosynam diuidere in plures, vt patet ex cap. Dominus dist. 86. cum dicitur Dominus non vult simul effundi opes, sed dispensari.] id est, non vult omnia simul dari vni, seu diuidi inter multos. Et ex cap. Pulchra ead. distinct. cum dicitur, Pulchra liberalitas est, in ipso quoque dato mensuram tenere, vt abundes pluribus id est, sic dare cui libet, vt possimus dare pluribus; prout interpretatur Abulens in citata quæstione. 71.

Alio modo elemosyna censi potest abundans & larga, quia superat indigentiam pauperis, non solum liberans

eum à paupertate: sed etiam diutem faciens: quod laudabile non est. Immo & ei tantum dare, vt à paupertate liberetur, etiam si diues non fiat, non tam est laudabile quam dare multis, quorum præsentibus necessitatibus subueniatur: ad eum modum quem D. Paulus in priori ad Corinth. 13. indicat cum ait: Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas.] Nam distributio importat diuisionem rei in partes diuersas tribuendas: vnde glossa ibidem habet; per illud elemosynæ cautelam doceri; vt non vni sed pluribus detur, vt pluribus proficit.

CAPVT XXIV.

Deiis quæ retardare & promouere possunt elemosyna usum.

SUMMARIVM.

320 Avaritia indignitas.

321 Dignitas elemosyna, quodque ea in se contineat orationem & ieiunium, sique his magis satisfactoria.

322 Temporalis utilitas elemosyna.

323 Eiusdem utilitas spiritalis.

324 Elemosyna qua non est facta propter Deum, facienti nec meritoria est æterna salutis, nec satisfactoria.

325 Quando possit præcipienti illam fieri, esse meritoria: & quod per eam vnus non possit mereri pro alio.

326 Facta in charitate propter Deum, vnde habeat quod maioris meriti sit, aut maioris satisfactionis.

327 Sementia Theologorum de peccante ex infirmitate, cui vsus elemosyna est familiaris.

Præter sanctorum exempla & documenta varia (quæ satis magno numero collecta habentur in quodam libello edito de elemosyna, & operibus charitatis, qui circumscribitur sine nomine auctoris) ad elemosynæ usum inuiantillius tum dignitas, tum utilitas: retardat verò vniuersa avaritia, tam indigna homine, tamque ei perniciosa, quam digna est & vtilis elemosyna.

De qua indignitate multa quidem dici possunt: sed ad notandum aduersus talem nequitiam studium elemosynæ, sufficere proposuisse homini cordaro, fide Christiana imbuto, nihil esse auaro scelestius, nihilque esse iniquius quam amare diuitias vt habetur Ecclesiastici 10. Et ratio est quia per avaritiam, homo rei, quam Deus pedibus ipsius conculcandam de dit, se subicit; in eaque spem suam ac totum studium suum collocat, tanquam de ea faciens Deum suum: vnde ex cap. 3. epistolæ ad Ephes. habendus est idolorum seruus, adeoque alienus ab hæreditate regni Christi & Dei: prout satis Christus ipse indicauit, cum Math. 19. dixit Facilius est camelum per foramen acus transire, quam diuitem in tære in regnum celorum.] Itemque Apostolus in priori ad Timoth. 6. cap. dicens, Qui volunt diuites fieri, incurrunt in tentationem, & laqueum diaboli, & desideria multa nociva; quæ mergunt in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas.]

Dignitas autem elemosynæ patet ex eo, quod consistat in communicando bonum nostrum, ad subleuandam alienam indigentiam: id quod superioris est atque eminentioris, ex D. Thoma 2. 2. quæst. 30. art. 4. Item ex eo, quod inter bona opera externa oratio, ieiunium, & elemosyna censetur omnium dignissima: quæ aliorum quasi capita: interque eadem tria, elemosyna cæteris potior iudicetur tanquam duo reliqua continens; perinde ac in homine intellectum continet sensum & vegetum; prout docet Abulens. ad cap. 6. D. Math. qu. 32. & communiter tenent Theologum D. Thoma; cuius hæc sunt verba in 4. senten. distinct. 15. quæst. 2. art. 2. ad 2. quæstionem. Elemosyna includit in se virtutem orationis, & ieiunij. Orationis quidem; tum quia elemosyna eum cui data est, constituit debitorem ad orandum & ieiunandum pro eo qui dedit: tum quia elemosyna data propter Deum est quasi quædam oblatio facta Deo; iuxta illud Christi Math. 5. Quod vni ex meis minimis fecistis, mihi fecistis.] Oblatio autem facta Deo, vim habet orationis, tanquam impetratoria: iuxta illud Matt. 5. Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur.] Perinde scilicet ac munus inter homines, vim habet precis ad aliquid ab alio impetrandum, vt bene ait Med. in C. d. de elemo-